

e los cinc anys visquem de renadiu, que anc res no semblam, ne *plantam* ne cavam», Muntaner (fets de 1306), § 225, Casac. vi, 66.6. «Com nós vullam fer *plantar* e empeltar diverses natures de arbres --- manam-vos que decontinent dels dits empelts nos trametats de totes natures», doc. reial de 1409 (CaCandi, *MiscHistCat.* 1, 26). «*Plantar*: plantare», OPou (*Tb. Pu.*, 85).

*Plantar cara* 'no cedir, fer oposició ferma', locució robusta en la nostra llengua parlada, i que convé no deixar marcir en l'ús escrit cedint a les expressions a base de *front*, en particular *enfrentar-se*, que pel cap baix tenen regust de clixé periodístic, i encara més de calc dels forasters cast. *enfrentarse* i fr. *affronter*. En el fons, no es tracta sinó de variacions entorn de frases com «al *plantar la vista* en aquella cara d'àngel ---», «es va *plantar* al sec al seu costat ---», Genís Aguilar (*Julita*, 38, 103).

El participi *plantat* equival a 'dreçat, posat bo i dret': «Les sues mamelles, quines penses que són? Cert blanques com a cotó, grans entró al llombrígol e buides com bossa de pastor; e après que s'ha vestida e ben cordada la camisa, fa-les inflar e estar tan plenes, rodones e *plantades* en lo pits, que sembla --- que ella sia joveneta de quinze anys», BMetge (*Somni* III, *NCl.* III, 127.25). I acaba per poder significar 'vertical' (aplicat a un pal, p. ex.), com anotava el nostre observador meteoròleg Fontserè al marge del seu *DOrt*. Substantivat: *el plantat* s'aplica al terreny de sembradura, en el P. Val.: en el terme de Benissanó divideixen el terme en tres parts: el *plantat*, l'*horta* i el *secà* (1962); sovint especialitzat en 'l'olivar' com observava Porcioles a la Vall d'Ager (*Folk.* V. d'A., p. 38). En canvi, al llarg dels Pirineus, es diu això una *plantada*: *La Plantada del Rei* a la Torre de Cabdella (1964); a Cerdanya, *La Colomina* és una *plantada* d'Ur, *Les Sopies* unes *plantades* d'Osseja (1959); a l'Alt Empordà també s'usa, junt amb *olivet*, però aquest és més petit: a Peralada els dos grans oliverars del Sud del terme són *La Plantada d'en Carbó* i la *d'en Pica-sal* (1958).<sup>1</sup>

*Plant ross.* 'planter' (=fr. *plant*), suspecte de gallicisme). *Plantable*. *Plantació* [fi S. XIII, *CosíTort.*]; d'aquest mateix mot llatí podem creure que vingué un descendent popular \**plantaó*, després contret en *plantó* val.: «hi ha *plantóns* de tarongers», que a la baixa vall d'Albaida m'expliquen com «unes plantacions» (Alquerieta de Guardamar, 1962); ross. 'planter', Cast-Pna. 'plançó'. *Plantadissa*. *Plantador*, -ora. *Plantament*. *Plàntula*.

*Plantatge*: del ll. PLANTĀGO, -AGĪNIS, id., derivat de PLANTA 'planta del peu', probablement per comparació de les llargues fulles del plantatge menor o de fulla estreta, caracteritzades per llurs cinc nervis, que es van comparar amb els cinc dits i nervatures corresponents del peu humà. Segons l'evolució fonètica normal hauríem hagut de tenir *plantage*, el qual fou reemplaçat per *plantatge* (segons la norma estudiada a *LleuresC*, 260), tal com en *imatge*, *faratge*, *platja*, *suitja*, *siitja* etc.: en efecte llegim *plantatge* en les dades

més antigues: Alcoati (S. XIV) 26v<sup>o</sup>, «*plantage*: plantago», OPou (*TbPu.*, 50),<sup>2</sup> i així es pronuncia avui a la zona pirinenca oriental: «*plantáx*: herba de prat de fulles molt grosses» Parròquia de Ripoll (1953); però *plantáge* en l'occidental pirinenc (Àreu, 1933) i en la major part de tot el domini. Els noms romànics del plantatge foren estudiats per Bertoldi (*ARom.* VIII, 256ss.) i els del Sud d'Itàlia per Rohlfis (*ZRPb.* XLIV, 724-5); és ben comprensible fonèticament la variant *plantaina* val. (Texidor, *Flora Farm.*, 622) i Maella (*AlcM*), probablement d'origen mossàrab, car *plantajn* està documentat pels botànics hispanoàrabs des del S. XII (Simonet etc.). Però arriba fins a Benasc *plantaina* (Ballarín), i cf. ast. *llantaina*, cast. *llantén*, arag. *plantaina*, però gall.-port. *chantágem*. *Plantaginàcies*.

*Plantejar*: s'havia dit *plantar una regla d'aritmètica* (Caretà, *Barbr.*, s. v.); *planteig*; *plantejament*. *Replantejar*; *replanteig*.

*Planter* [Sóller, 1447]: «Sabba austrina / bella regina / --- / ella famosa / --- / per més entendre, / de mi apendre / --- / a veure-m venc / --- / donà-m unguents / --- / de gran valor; / donà-m *planter* / e sementer, / de bàlsem brots; / a 'Ngadí tots / vinya-n plantam / ---», JRoig (*Spill*, 15191). En la zona val. central *planter* designa l'arrossal: *plantèrs* de l'arross, Puig de Sta. Maria; un *planter d'arross* més extens que els *taulons d'arross*, a Gandia (1962); a Sueca la llista de partides de 1965 diu que Gandient són «horta u *planters*» (n.º 21); *Arbre de Sabata* «horta-planters» (n.º 14); els informants em digueren (1962) que «La Heretat eren *plantèrs*» i allí una sèquia s'anomena *Braç dels Planters*. En els Pirineus *planter* es refereix a plantació d'arbres joves de bosc: «Ont hi ha hagut sempre herba, el *planter* de bosc no hi pren», Massó Torrents, *Croquis Pir.*, 13; *Font del Esplantès* a Noves de Segre (1964). *Planterista*. *Plantista*. *Plantiu* m. 'plantació': 'terreny plantat', pall. JLuís (*Pastors i Gossos*, p. 9); també en el P. Val., en part convertit en NL: *El Plantiu* és una partideta d'horta a Algar de Palància, 1961. *Planto*. *Plantó* castellanisme intolerable; *plantonada*.

De *planta del peu*: *planter* adj. *Plantilla*, manllevat del cast.; *plantillar*. *Aplantilla*, *aplantillament*. *Emplantillar*; *emplantillat*.

*Plantificar*, potser ja en Lluís [Belv.]; *deixar plantificat* 'deixar plantat, sol i interdit', Pons i Mass. (*Auca de la Pepa*, 228.14); *plantificació* [Belv.]; *plantificabilitat*.

*Plançó* [Lluís], d'una base \*PLANTIONE, comuna al ll. vg. central, probablement deguda a una haploglògia de PLANTATIO, -ONIS; de la qual provenen, junt amb el cat., el fr. *plançon*, oc. ant. i mod. *planson* i arag. ant. *plançon*: «La cort de Roma / haurà sentir / e departir / tan gran error / --- / féu tal parell: / un cos tan bell, / alt com *plançó*, / ab un beçó / chic, cagniu / --- / flac, setmesí / --- / pus ver, capó, / só emparellada!», JRoig (*Spill*, 2779). Sovint aplicat figuradament als fills de persones: «Un rosé hi ha a la terra - que Déu lo va plantà: / lo *plansó* que n'exia - era